

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
 CLARILLO IN LASTNINA SLOVENSKE
 NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Organ of and published by the Slovene
 National Benefit Society

Narodnina: za Zdravne drave (seven Chi-
 cago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol
 leta, \$1.50 za štiri leta; za Chicago in Cincin
 \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; za in-
 stranstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States
 (except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
 Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
 countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Reklame se o-
 vrabljajo.
 Advertising rates on agreement.—Manu-
 scripte will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
 2607-50 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

Domač drobiž

Posetniki razstave

Chicago. — Nadaljnji pose-
 tniki svetovne razstave: Anton
 Pavlin, Muskegon Heights,
 Mich., tajnik društva št. 266
 SNPJ, z ženo in dvema hčera-
 ma; — Andrew in Gertrude Bo-
 žič, Jakob Knaflec, Mike Jakin
 in John Kos, Cleveland, O.; Joe
 Frank in Anthony Drasler, For-
 rest City, Pa.; Fr. Kuhar, Karl
 Pirh, Josephine Povhar in Mary
 Kernc, Oglesby Ill.; Leo Junko
 z ženo, sinom, hčerjo in sinah,
 Detroit, Mich.

Johnstownske novice

Johnstown, Pa. — Herman
 Pečjak in Steve Baich (zadnji
 Hrvat), oba stara po 14 let, sta
 se hudo obzagalas s smodnikom
 pri streljanju iz možgarja. Od-
 vedli so ju v bolnišnico, kjer se
 borita s smrtjo. — Jos. Volk
 član društva Danica št. 44 SNPJ,
 je bil leta 1931 hudo pobit v
 rovu in dolgo časa je ležal v bol-
 nišnici. Po izjavi zdravnikov ne
 bo nikdar več zmožen za delo, za-
 to je vprašal za odpravnino pri
 SNPJ in jo tudi prejel pred krat-
 kim v vsoti \$400. Volk je zelo
 hvaležen enotni in društvu za
 to pomoč.

Nesreča pri kopanju vodnjaka

Calumet, Mich. — Peter Pa-
 nijan, star 24 let in stanujoč v
 Blue Jacketu, se je zadnje dni
 smrtno ponesrečil, ko je kopal
 vodnjak na Harterjevi farmi,
 Bear Lake. Nad njim se je u-
 sula zemlja in ga živega poko-
 pala. Ko so ga po dveh urah
 velikega truda odkopali, je bil
 že mrtev. Mladi Panijan, ki je
 bil rojen tu, zapušača starše in
 več bratov in sester.

Franciškan čeka na "boj na nož"

Chicago. — Slovenski katoli-
 ški voditelji v Ameriki so se re-
 sno sprli med seboj zaradi Jugo-
 slavije. Oni, ki sledijo franciška-
 nom in njih glasilo Amerikansko
 Slovenscu, so zdaj veliki
 nasprotniki "framazonsko-libe-
 ralske" diktature v Jugoslaviji,
 dočim je clevelandska grupa, ki
 je zbrana okoli Antona Grdine
 bivšega predsednika KSKJ, in
 Ameriške Domovine, še vedno u-
 dana režimu v Belgradu. Grdini
 zdaj berejo žveplene levite v A.
 S.; trije franciškanl so ga že na-
 padli. Tretji, ki ga je okračil v
 A. S. od zadnjega četrtka, je
 Hugo Bren, ki primerja Grdino
 — Marku Brutu, kateri je po-
 magal zabosti Julija Cezarja v
 starem Rimu. Hugo zaključuje
 takole: "Ako se bote pa še na-
 dalje gibali v tem krogu (jugo-
 slovanskih režimovcev) in mu
 služili za trobento, vam pa na-
 povedujemo najostrejši boj. Ga
 ne želimo, z Vami najmanj, a
 se ga ne bojimo. Sumus amici
 usque ad aram! Ko pride do naj-
 sveteljšega, ne poznamo nikakih
 prijateljstev. Volite! Mi bomo v
 bojni opremi čakali eventuelne-
 ga poziva: Na fronto! V boj na
 nož!"

Soukupov shod v Clevelandu

Cleveland. — Dr. Fr. Soukup
 iz Čehoslovakije govori v Cleve-
 landu 5. julija zvečer v Češki
 narodni dvorani na Broadwayu
 Na programu je tudi petje soci-
 alističnega zbora Vojana.

**Atentat na organizatorja izpod-
 letel**

Mahonoy City, Pa. — Uper
 delavec v tukajšnji oblačilni
 industriji radi nesramno nizke
 plače je imel tudi to posledico,
 da je Glenn Seavers, brat bossa
 Ideal Shirt Co., streljal na or-
 ganizatorja Frana Daniela in
 zgrešil svoj cilj. Bli je areti-
 ran. Stajkarjem pomagajo tudi
 rudarji.

Glasovi iz nasebin

Zanimive beležke iz raznih krajev

S pota

Prebivam v gozdu kot pušča-
 vnik in se zdravim. V zadnjih
 letih sem se moral večkrat pod-
 vreci operacijam in lansko leto
 so mi zdravniki svetovali, naj
 grem na farme. Ubogal sem jih
 in odšel v slovensko farmersko
 naselbino Willard, kjer sem se
 v prosti naravi precej pozdravil.
 Kasneje sem se pri avtni nesreči
 pobil in sem moral iti zopet v
 bolnišnico. Ko sem okrevaj, so
 zdravniki svetovali, naj grem v
 prosto naravo, ki je zame naj-
 boljše zdravilo. Sedaj, ko to pi-
 šem, živim v gozdu, v bližini
 Chisholma, Minn. Smrekove ve-
 je so moje ležišče, vroče solnce
 pali moje ude in moja koža je
 od solnčnih žarkov postala rjava.
 Rad polegam na vročem pesku
 v bližini jezera v Adamovi oble-
 ki. Oni dan sem na pesku zaspal
 in ko sem se zbudil, sem opazil
 pisano kačo, ki se je leno zvi-
 jala poleg mene. Prišla je tudi ve-
 verica in se je zelo hudovala nad
 menoj, najbrž zaradi tega, ker
 sem bil v Adamovi obleki, visoko
 v zraku je krožil orel, v gr-
 movju pa je pel kos.

Nad teden dni že prebivam v
 gozdu in vse se je že privadilo
 moji navzočnosti; ptice ne ka-
 žejo več nikakega strahu. Stre-
 že mi pečlar Jože Centa in skrbi
 zame prav dobro. Iz oddaljene-
 ga kraja mi nosi studenčnico in
 kuha mi dobra jedila in valed iz-
 vrstne postrežbe se moje zdrav-
 je izboljšuje.

Ko sem se nedavno šetal v go-
 zdu, sem naletel na divjega pe-
 telina in divjo kokoš z grupo
 mladičev. Petelin se je hudoval
 in zaganjal proti meni, ker sem
 motil mir njegove družine.

Sedaj pa nekaj o Chicagu, od
 koder sem prejel več vabil, naj
 pridem tja, ko se je vršila kon-
 vencija SNPJ. Bolezen je bila
 vzrok, da se vabilom nisem od-
 zval in da nisem poslal svoje
 zbirke na razstavo. Frank Tro-
 ha iz Barbertona, O., ki ima zbir-
 ko raznih lesorezov, in jaz vsa
 se že dogovorila, da pošljeva svo-
 je stvari na razstavo, kar pa je
 bolezen preprečila. Moja zbirka
 vključuje vse slovenske liste, ki
 so izhajali v Ameriki, od prvega
 najprej in razne druge pred-
 mete od prvih slovenskih nase-
 ljencev, od Baraga iz leta 1830
 in še prej. Zgodovinske stvari,
 slike in spise je zbiral prvi slo-
 venski časnikar in misijonar
 Buh, ki je umrl pred enajstimi
 leti. Tri mesece pred njegovo
 smrtjo sva si zbirko razdelila.
 Nekatere stvari je Buh poslal v
 Duluth in ne vem, kje so sedaj
 shranjene. Vse, kar je v moji
 zbirki, je na razpolago zgodovinar-
 jem.

Ker omenjam po meni zbrano
 zbirko še od Buha dobljeno, naj
 povem, da je imel Buh v svoji
 zbirki razne prve liste v sloven-
 skem, hrvaškem, poljskem, češ-
 kem, nemškem in angleškem je-
 ziku. Čeprav je bil Buh duhov-
 nik in misijonar, se je zanimal
 za vse. Bil je mirne narave, ulju-
 den, prijazen in pripravljen po
 svoji moči pomagati vsakemu.

Ako bi me ne mučila bolezen,
 bi šel v Chicago, da bi na svetovni
 razstavi našel kotiček za svo-
 jo zbirko in lesoreze rojaka Tro-
 ha, da bi si jo Slovenci in drugi
 lahko ogledali. Imam vse prve iz-
 tise slovenskih listov, ki so pre-
 nehali izhajati in tudi onih, ki
 še izhajajo, poleg vseh brošur,
 knjig in koledarjev, ki so bili iz-
 dani v Ameriki.

Bolezen je prekrizala moje ra-
 čune in tam v Chicagu po svoje
 slavite dneve na svetovni razsta-
 vi. Sicer sem se pismeno obrnil
 na več slovenskih veljakov za
 pomoč, toda odgovorili so mi le
 nekateri. Neki rojak iz Puebla,
 Colo, mi je odgovoril, da je te-
 žavno delovati za to idejo med
 našim narodom, drugi iz Leadvil-
 la, Colo., pa mi je odpisal, naj le
 imam razstavo, ako imam kaj ti-
 sočakov na razpolago, da jih za-
 pravim za to stvar.

Ako bi bilo moje zdravje bolje
 kot je, bi vseeno razstavil mojo
 in Buhovo zbirko. V Buhovi
 zbirki se nahajajo poleg omen-
 jeni stvari tudi razni spomin-
 ki s čikaške razstave iz l. 1893,
 med temi tudi račun za tiskarski
 stroj, ki ga je Buh kupil na
 tej razstavi in katerega je rabil
 za tiskanje prvega slovenskega
 časopisa, ki je izšel v Towerju,
 Minn., v kateri je imel Buh del

Minn. Ta stroj, ako ga niso uni-
 šili, se nahaja v mali hišici, v
 kateri je imel Buh del svoje
 zbirke.

Letos bomo obhajali stolet-
 nico Buhovega rojstva. On ima
 v zgodovini slovenskih naseljen-
 cev časten spomin, kajti poravn-
 al je s svojim prijaznim na-
 stopom mnogo sporov med pr-
 vimimi naseljenci. Ako bi bil še živ,
 bi nedvomno obiskal razstavo v
 Chicagu, a tam bi se moral zjo-
 kati nad našo neslogo, ki se po-
 vsod šopiri. To omenjam radi
 tega, ker sem opazil v čikaškem
 A. S., da ne bo skupnega nasto-
 pa našega naroda na razstavi.
 Drugi narodi nastopajo skupno,
 da pokažejo svojo kulturo, mi
 se pa kavsamo. Vse prevč je med
 nami veljakov in zastopnikov
 naroda, ki mislijo, da mora nji-
 hova trma obveljati. To je vzrok,
 da ni med nami edinosti in spo-
 razuma.

Od delegatov in delegatij in
 drugih sem prejel več dopisnic,
 v katerih so me vzbodbujali, naj
 pišem v Prosveti. Želji bi bil rad
 ustregel, toda kadar je bolno te-
 lo je tudi duh. Ako se mi zdra-
 vje izboljša, se bom večkrat o-
 gliasil. Prejel sem tudi mnogo
 razglednic z razstave, med temi
 eno, ki kaže belgijsko vas, od
 našega umetnika Peruška in nje-
 gove družine, za kar se jim za-
 hvaljujem. Spomnila sta se me
 tudi sestra Smoltz iz Chisholma,
 Minn., in br. Šetina iz Kansasa,
 ki sta se udeležila konvencije
 SNPJ. Želim, da bi br. Šetina,
 večkratni delegat, še mnogo let
 vzdigoval palico nad nemirneži
 na konvencijah SNPJ.

Konvencija se je hitro konča-
 la, ako upoštevamo razmere, v
 katerih živimo, in prepričan sem,
 da je naredila več dobrih zak-
 ljučkov v korist članstvu. Pove-
 čini je izvolila stare odbornike,
 kar je za sedanji čas velikega po-
 mena.

Nameraval sem odpotovati
 proti zapadu, a je prišla bolezen,
 katero pa vseeno laglje prena-
 šam kot zahrbtno napadanje ne-
 kega veljaka, ki je pred leti s
 svojimi pristaši neprestano me-
 tal blato proti meni. Sedaj so
 se stvari zasukale in blato je
 pričelo padati nanje. Vsako ku-
 že ima svoj dan, pravi pregovor,
 in tako so pričeli dobivati tudi
 blufarji, ki so nastopali proti
 meni, zaslužno plačilo.

Matiija Pogorelec.

Mirna "revolucija"
 Pueblo, Colo. — Hočem nekaj
 napisati o mirni revoluciji, ka-
 tero naj bi izvedli razsodni lju-
 dje in katera naj bi postavila
 novo civilizacijo, ki ne bi po-
 znala denarja.

Delavci bi delali kot običajno.
 Delavci v jeklnah, zdravniki,
 zidarji, igralci in znanstveniki
 bi opravljali dela, ki bi odgovar-
 jala njihovim sposobnostim.
 Vsak bi dobil v mestni prodajal-
 ni živila, obleko, knjige in vse,
 kar potrebuje, brezplačno.

Vsaka sposobna odrasla oseba
 bi morala opravljati kakšno de-
 lo. Delovne ure bi morale biti
 kratke, kajti stroji bi opravlja-
 li skoro vsa dela. Nadprodukcije
 ne bi bilo. Tisti, ki ne bi ho-
 teli delati, naj bi se kaznovali
 z zaporom ob kruhu in vodi. V
 zaporu bi morali ostati toliko
 časa, dokler ne bi hoteli oprav-
 ljati kakšnega koristnega dela
 za človeško družbo.

V taki civilizaciji bi bilo vse-
 ga v izobilju za vse. Nikdo ne bi
 skušal nagrabiti več kot potre-
 buje, zakaj vsak bi vedel, da bo
 lahko dobil vse, kar želi. Nihče
 se ni bi postavljajl a privatno la-
 stnino, ker bi vedel, da drugi
 lahko dobi prav toliko kot on.

Ponos privatne lastnine bi iz-
 ginil a požrešnostjo vred. Ro-
 panje lastnine bi prenehalo, ker
 ne bi bil nihče bogat niti revn.
 Kompeticija bi izginila, njeno
 mesto bi pa zavzela kooperativna
 regulacija produkcije v korist
 družbi. Vsak razumen človek na-
 mreč danes ve, da je sedanji si-
 stem produkcije in distribucije
 odpovedal.

Človeška požrešnost po last-
 nini je velika. Ko je bila produk-
 cija odvisna od ročnega dela, je
 bilo ljudstvo zaposleno, zakaj
 revščina je prevladovala tako
 med ljudmi kot v tehniki. Goto-
 va skupina ljudi je imela vsega
 preveč, kajti močnejši so gra-
 bili in se rogali slabejšim. Bo-
 jazen pred negotovostjo je vzrok,
 da ljudje pomnožujejo lastnino.
 Želja in bojazen sta napravili
 roparski sistem, ki omogoča ma-
 li skupini kopičiti ogromno bo-
 gastvo. V novi civilizaciji bo vse-
 ga dovolj, kajti stroji bodo la-
 hko producirali dovolj blaga.

Požrešnost po lastnini je v na-
 rodih, vendar se slišijo zahteve
 po odpravi privatne lastnine. Tu-
 di Združene države niso izvzete.
 Potrebna je konfiskacija bogast-
 va in poddržavljenje industrij.

Koliko časa bo še vzelo, da se
 ameriški delavec dvigne iz men-
 talnega močvirja, je vprašanje,
 na katerega je odgovor težak. I-
 zobraženi sloj v tej deželi bo
 izvedel revolucijo. Mi Slovenci,
 ki depresijo razumemo bolje kot
 večina, ki jo samo občuti, smo
 lahko zadovoljni, ker nas pri
 vseh teh poskusih boljšega go-
 spondarstva učil — Rusija.

Kaktus.

Svarilo pred sleparjem
 Albia, Ia. — Tukaj se je ne-
 davno klatil neki slepar po ime-
 nu Pete Sute. Pobiral je naro-
 čila za obleko. Vzel je denar, to-
 da oblek še ni poslal. Mojega si-
 na je pripravil ob \$25, Celestina
 Krošinka tudi ob \$25, Antona
 Kolenbranta ob \$10. Prevaril je
 tudi več drugih, katerih imena
 pa mi niso znana.

On je tukaj govoril, da pozna
 vse glavne odbornike SNPJ o-
 sebnio. Imel je tudi naslove urad-
 nikov društev skoro vseh jednot.
 Njegov brat je pred več leti tu-
 di potoval v tej okolici, zato smo
 mu šli na roko. Sute je velike
 postave in rad kadl cigarete. Ka-
 mor pride, tam ostane delj časa.
 Na Prosveto ni naročen, čita pa
 jo rad, da vidi, če ga kdo išče.

Engelbert Dollfus, avstrijski
 premier in vodja krščansko-social-
 ne stranke, ki je pokazal roge
 nemškim fašistom.

Ustavi se najraje pri Slovincih,
 če pa teh ni, so mu pa tudi Hr-
 vatje dobri. Zanj se zanima tu-
 di neka kompanija, zato mi-
 slim, da bo prišel v roke pravi-
 ci prej ali slej. Slovinci in Hr-
 vate v Združenih državah opor-
 zarjam, naj se varujejo tega ti-
 ča, da ne bo še koga osleparil.
 Ako pride med vas, ga izročite
 v roke pravici.—Alois Palčič,
 R. 4, Albia, Ia.

Opankarjevo mnenje

Homer City, Pa. — Ker ni-
 sem hodil v slovenske šole niti
 v druge, priznam, da sem opan-
 kar, zato prosim, da mi kdo po-
 ve, kako se reče "motivacija" po
 opankarsko. Konvencija je na-
 mreč odredila, da ne potrebuje-
 mo tujk. Mislim, da motivaci-
 ja ni tujka, ali jaz sem opankar
 in si to tolmačim za "macibati-
 ns."

Nobenemu ne svetujem, da bi
 prišel sem za delom, ker še vse
 izgleda precej klavarno.
 F. M. Stopar.

**Proslava petindvajsetle-
 nice SSPZ v Chicagu**

Olimpijada in druge prireditve
 trajajo tu štiri dni

Slovenska svobodomiselná pod-
 porna zveza proslavlja te dni 25-
 letnico svojega obstanka. V zve-
 zi s tem dogodkom so razne pri-
 reditve v Chicagu, ki trajajo že
 od sobote in zaključijo se 4. ju-
 lija, to je jutri.

Angleško poslujoča društva te
 organizacije so imela olimpija-
 do, celo serijo sportnih tekem v
 Ciceru in Lawndale Masonic
 templu, katerim je prisostvovalo
 članstvo in drugi gostje iz
 Chicaga in okolice; večje števi-
 lo članov je prišlo tudi iz drugih
 krajev Amerike, zlasti iz Clevela-
 nda.

Danes (3. julija) imajo pose-
 stniki obisk svetovne razstave
 zvečer je pa plesna veselica v
 dvorani SNPJ.

Jutri (4. julija) je piknik na
 Steržinarjevem vrtu v Willow
 Springsu. Na programu so go-
 vori in sportne tekme. Ves gla-
 vni odbor SSPZ bo tamkaj na-
 vzoč.

**Na delo ali pa bo ustavljena
 podpora! je ukaz**

Denver, Colo. — Brezposelnim,
 ki so na mestni podporni listi, so
 ukazali, da morajo iti na delo na
 polja sladkorne pese ali jim bo
 pa ustavljena podpora. S to pro-
 pozicijo pa je ta stvar, da pri de-
 lu skoraj nič ne plažajo in je
 vseeno, če človek strada pri de-
 lu ali kjerkoli že. Od akra po-
 nujajo v okrajih sladkorne pese
 le tri dolarje. Za obdelovanje i-
 ma ena družina dovolj 30 akrov,
 kar pomeni \$90 za vso družino
 za sezono.

V okolici Denverja po izjavi
 tajnice miloščinske organizaci-
 je Eunice Robinsonove plačajo
 \$12 od akra, delavci pa pravijo,
 da takih kontraktov sploh ni mo-
 goče dobiti.

**Železniški strojevo-
 potrdili mezdni pa-**

Spor med delegati radi
 unije. Porota ponovno
 žiia predsednika unije
 de bančnega kraha

Cleveland, O. — (FP) —
 vencija lokomotivnih strojev
 je soglasno potrdila pod-
 je sedanjega meznega de-
 ra med železničarji in upre-
 do 30. junija, 1934. Par-
 tov je sicer govorilo, da
 šana lestvica pomeni re-
 jo radi naraščanja cen
 skim potrebitinam. Želez-
 inasistrala na novo redukc-
 12.5%.

Konvencija je poslala
 kanadski vladi radi znitani
 železničarjem za 20% a
 majem, kakor tudi delavci
 niki Frances Perkinsovi
 treh članov spravnega o-
 ki ima izravnavi spor na
 sas City Southern železni-
 to svrho je Roosevelt im-
 enega bankirja in dva o-
 ka.

Pri poročilu posebnega
 za pregledovanje poslovne
 vnihih uradnikov je prišlo
 pozicijo in administracijo
 če debate. Povzročil jo je
 Ferguson, ki je v imenu
 šine kritiziral administrac-
 di pretiranih potovalnih
 kov, zakrivanja pred član-
 resnično stanje zavaroval-
 ga departmeta, preziraj-
 strukcij zadnje konvenci-
 radi prikrivanja pred član-
 o finančnih izgubah v ro-
 raznimi bizniškimi projek-
 ti.

Istočasno je okrajna
 naperila proti Johnsonu,
 sedniku unije, že tretjo ob-
 do v zvezi s skrahiranjem
 card Trust Banke. Obtožbe
 nanaša na misaplikacijo ba-
 fondov. Prejšnji dva ob-
 proti bančnim direktorjem
 nanašata na prestopke go-
 Po prvi obtožnici je kon-
 dala Johnsonu in tajnika
 sešla moralno podporo v
 bančne prosekucije.

Komik Arbuckle naglo

New York. — Roscoe C.
 ekle, znani filmski komik,
 dnje dni umri za srčno hi-
 naiga je našla mrtvega v
 lji. Tik pred smrtjo je do-
 nov film. Arbuckle je bil
 zelo slaven komik, toda
 leti ga je v San Franciscu
 kopal škandal, ko so našli
 govem stanovanju igralko
 nije Rappe mrtvo po neki
 ni zabavi. Dvakrat so ga
 pred sodišče in končno je
 prošen, toda to je ubilo
 vo filmsko kariero. Šele
 par leti je nekoliko začel
 vati.

**Železnice se okoristijo na
 način**

Chicago. — Železničari
 preveč veselji zmage, ko so
 prečili s pomočjo vladne
 ordinatorja novo redukcijo
 za 12.5%. Zavedajo se, da
 do železnice skušale okor-
 na drug način: z novim
 jaštvom. To vidi tajnik
 lezniških telegrafistov, ki
 da železnice niso najele
 ga delavca v njegovi stro-
 si se je promet v Chicagu
 no povečal s prihodom sv-
 razstave.

**Gozdarji v Kanadi zastav-
 Port Arthur, Ontario.**

500 gozdarjev je v bližnji
 du zastavkalo proti "yello-
 gu", ki je še bolj drastičen
 v Združenih državah, ko-
 nem, da prepoveduje prid-
 je kakšni delavski organi-
 daje bossom tudi moč, da
 gajo od plače kolikor hoče-
 služaju stavke. Delavci na-
 jo tudi zvišanje plače in
 vo kramarskega inkorist-
 kempah. Gozdarji sekajo
 lesno kašo.

Vlada ima tri milijarde

Washington, D. C. —
 ključku fiskalnega leta 1934
 dne 30. junija je imela bli-
 Združenih držav akrov tri
 jarde dolarjev deficita.
 deficit na podlagi budžeta
 ša eno milijardo in 750
 nov, korporacija za finan-
 konstrukcije pa mora im-
 na račun federalne blagov-
 milijardo in 260 milijon-
 larjev.

Bivši grški premier Venizelos na poti iz bolnišnice, v kateri
 leži njegova žena težko ranjena. Pred kratkim je toča krogel ob-
 sula njegov avto, v katerem se je peljal na delo, toda ostal je
 neranjen.

Tone Seliskar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

Ana je vrgla na pošti v nabiralnik pismo za Justina. V njem mu prav nič ne omenja vse mizerije, piše mu le, kako je Bogdan že zrasel, ter ga vprašuje po dopustu, o katerem ji je pisal iz bolnišnice.

Ko tako premišlja o svidenju po teh dolgih mesecih in se muči s slikami, ki si jih vnaprej predstavlja, se kljub svojemu razdoru v notranjosti le razveseli.

Morda bo potem konec vojne in pričnemo znova mirno živeti!

V sebi pa čuti skeleče dognanje, da je v nji vedno bolj prazno za njim.

Mladi ljudje se ozirajo po nji, na svojem hrbtu čuti njih spogleda.

Solnce jo pozdravlja, v velikih izloženih oknih ujame svojo podobo, ki se mladostno odraža od stekla.

Na konec vojne nihče več ne misli. Nedostajanje zajema mesto in življenje postaja z vsakim grizljajem odmerjeno. Ljudje žive iz dneva v dan, privadili so se zmagam in stratežnim unikom, pomagajo si na sta načinov. Po živeti hodijo na deželo. Razvila se je posebne vrste trgovina. Za moko, mast in jajca ponujajo kmetom obleko, tobak, milo, ki ga sami doma kuhajo. Branjevci bogatijo; vse se peča s trgovinstvom, prekupovanjem in razpečevanjem: mladeniči, starci, ženske, otroci. Ljudi je pričela grabiti roka glada, da bridko žalostno besedujejo o mirnih, dobrih časih.

Pred Prešernovim spomenikom pokliče postrežka in mu izroči škatlo z uro in uhani.

Mož ve za take stvari in razume ta posel. Ona ga čaka spodaj na Šentpetrskem nasipu. Stari železni vozički čepi v posušeni, prekopani Ljubljani, tračnice rjave in se vijugajo pod umazano vodo kakor dolge, ostudne belouške.

Dva Bosanca sedita na travi ob nasipu.

Ko dobi denar in ga spravi v torbico, gre počasi po nasipu, ki je ves v solncu, in misli zaplopljena vase. Bodočnost, ki je polna skrbi, razglablja in išče rešitve.

Tako ne more živeti. Njeno mlado življenje je postaja močno in bujno. Vse možnosti, na katere bi ga naslonila, preretava. Kaj, če bi si le poiskala primerno službo? Če bi oddala eno sobo? Vojaške pisarne potrebujejo ženskih moči?

Na šentpetrskem mostu je špalir ljudi.

Zdaj ga peljejo, reče nekdo tiho, kakor bi se bal.

Vse obmoljne.

Iz vojašnice prikoraka četa vojakov. Sredi kareja, ki stopa počasi in svečano kakor četa vojakov v procesiji, stopa omahujoče star civilist z duhovnikom ob strani. Mlad oficir poveljuje. Civilist je bled, oči mu motno vise v jamicah, njegov korak je šepav. Včasih se ozre preko pušk na mesto, ki se koplje v solnični svetlobi, potem omahne; kurat ga podpira ter bodri.

Na smrt obsojen!

Ana gleda in je vsa presunjena. Pred njo se pogovarjata dva starca in ona ujame besede:

— Čez pol ure ga ne bo več med živimi. Kako mu je neki pri srcu...

— Kako šele vojakom, ki ga bodo streljali?

— To je kmet z Dolenjskega. V gostilni je znil neko neumnost o Avstriji in za takšno figo so ga obsodili na smrt.

— Ura plačila bo prišla...

— Hudičevi rablji! slisi še, ko zavijeta starca preko mostu.

Vojna!

Da, vojna! Ana hiti v mesto, da zbrše grozno sliko grozodejstva, ki jo je tako ob blizu

doživela. S streh so pričeli razobešati zastave. Pomladni veter jih žene visoko v zrak, da se zapletajo v telefonske žice in bijejo ob stene. V izloženem oknu knjigarne visi slika cesarja Franca Jožefa in Viljema, ki si podajata roke. Pod njima je naslikan prizor, ko združeni avstrijski in nemški vojaki korakajo preko mrtvih Rusov z razvitimi zastavami skozi slavolok, ki nosi na transparentu napis: "Slava avstrijsko-nemškemu orožju!"

Mimo deželnega dvorca ženeta dva orožnika vkleknjena dezerterja.

— Temu se ne bo dobro godilo! pravi nekdo, ko se ozre za njimi. Ustrelili ga bodo.

Ana hiti domov. Pri trgovcu dobi po velikem trudu nekoliko sladkorja in moke. Materi, ki se vozi vsak teden na kmete, je dala nekaj stare obleke, da jo zamenja za živeč.

Tako ne more živeti več!

Spotoma si kupi dnevnik.

Velika zmaga v Galiciji. Rusi panično beže pred našimi hrabriimi četami.

Tudi na njenim stanovanjem plapola črnocelita zastava.

Bogdan je pri materi.

Med oglasi čita:

Mlad češki častnik išče lepo, mirno solnčno sobo s posebnim vhomom za dije časa. Plača dobro. Ponudbe na upravo dnevnika pod značko "Solnčna soba".

Ves ljubi večer se peča s to mislijo. Vsekakor dohodek, ko je ena soba čisto odveč. Muči se z mislijo in predsodki, ugiba in se odloči vprašati še mater za svet.

— Seveda, pravi mati, v tej stiski je dober vsek vinar. Soba ima vhod s hodnika, vrata v svojo sobo zadela z omaro.

Vrata so itak zaklenjena.

Adamu ni všeč. Ugovarja.

— Kaj jaz vem? pravi, toda oficirje mrzim na vso moč. Ne rečem, če je rezervist, ki je moral v vojsko kakor vsi drugi! Saj ga boš videla. Potem premisli!

Zvečer napiše ponudbo in jo koj nese v nabiralnik.

Ko tako zvečer ureja sobo, se zaloti v čudnem razpoloženju. Posteljo pregne z baržunasto preobleko s čipkami, na mizo postavi zeleno vazo z mačičami, preprogo, ki je stala zvita za pečjo, pregne po tleh, na umivalnik razloži porcelanasto skledo in školjko za milo. Justinovo sliko obesi zopet v svojo sobo. Vse to opravlja z vnmom, kakor da nekoga nestrpnno pričakuje.

Bog ve, kakšen bo...?

Mlad, s črnimi lasmi?

Ko leži, so vrata v sobo odprta.

Samo vrata jo bodo ločila od neznanca?

Justin bo prišel na dopust. Mogoče šele čez mesec dni ali dva? Piše, da trdno upa.

Ana čuti bližino neznanega moža in misli čimdalje bolj nanj kakor na Justina.

Marta ji piše o Joštu, ki je doma brez desne roke. Piše skrivnostno in zagonetno in ljubezen veje iz njenih vrstic. Ko prebira vojno-poštne dopisnice svojega moža, se zgrozi nad praznoto besed, saj je vse, kar je lepega, le "draga ženska", ki zveni iz vseh kart kakor krik vtapljaljočega se človeka.

Ah, kako je hudo! Ko je dobila prva sporočila, da je ranjen, jo je obšlo veliko usmiljenje do tega človeka, ki ji je postal najbližji. Kljub temu, da se je razklal kakor žaga, ko so jo zagnili plameni, se je v tegobni odsotnosti in zapuščenosti še vedno zatekala k njemu in najsi je dvom še tako prodiral, da je bil že skoraj dognanje, ji je bil vendarle mož, ki je sedaj v vojski in trpi.

(Dalje prihodnjé.)

Zgodba današnjih dni...

Napisal Ti bom zgodbo, žalostno sicer ali resnično, kakor se je dogodila.

Nekako pred dvema leti sem Ti napisal alično, toda mi smo tako srečni, da smo na sličnih slučajih bogati, kateri nas pa žal še ne spametujejo...

Tam v sončni Goriski se je rodil delavski družini nov član. Zgodaj je moral okusiti vse te gobe proletarskega otroka. Še kot deček je moral z očetom in toliko drugimi čez širno morje v daljne afriške pragozde za kruhom, katerega jim lepa Goriska ni mogla dati. Izpostavljen tropični vročini afriškega sonca in vsem nevarnostim pragozda, je ta mladi dečko spoznal vso grenkobo dela in tudi njega vrednost. In kakor so že bili ti delavec vsi združeni v eno celoto, da skupno klubujejo vsem nevarnostim in se borijo za enotni zaslužek, tako tudi v poznejšem življenju ni več zapustil delavske družnosti, t. j. njegove prave strokovne organizacije.

Kmalu ga zopet srečamo v Trstu, v tovarni kraj morja, pri visokih pečeh, kjer zopet kljubuje vročini in dušljivemu zraku plina in koksa.

Prišla pa je vojna in kot begunec je pribetal v naše kraje. Zopet je stopil v službo plavžev in Martinovih peč, kakor da bi njegovo telo ne moglo pogrešati

vročine, ki se jo je mlado nasrkalo v Afriki. Monotonu mu je potekalo življenje kot njegovim tovarišem, vsak dan ga je klicala sirena, vsak teden v drugem času in med kratkimi oddihmi nam je tako rad pripovedoval o visokih in debelih hrastih pragozda.

Domači, kolikor jih je imel, so mu med tem časom pomrli, brat mu je ostal na vojni, zadnjega je vzela jetika in borna rojstna kajza je prešla na tuje, on pa je bil med nami nad osemnajst let.

Pa se je zgodilo, da je omagal na poti življenja, zrušilo ga je in za vedno je zatisnil oči, no, če hočete tudi kozarec, katerega se mu je toliko očitalo, nihče pa ga ni razumel, da je sam in da njegovi duši ljub vsemu je manjka domačnosti, katero je skušal včasih nadomestiti tudi s kozarcem.

Pobrigali so se za pogreb njegovih tovariš in sodrugi, da ga spremenijo, v borbi za kruh padlega, na njega zadnji poti. Kupili so mu venec, mu na rdeče papirnate trakove dali natisniti zadnje slovo in spremili bi ga...

Pa se je zgodilo čudo prečudno, prišel je on, ki pravi, da je namestnik Njega, ki je učil, da smo vsi bratje, vsi enaki, da se moramo med seboj ljubiti in tudi sovražnikom vse odpustiti že v življenju, smrt pa itak vse izravna, pa se je ustrašil nedolžnih papirnatih trakov ob vencu, ki

so bili rdeči in odpovedal je spremstvo.

Rdeča barva, simbol ljubezni, saj še v bibliji na večih mestih čitamo o rdeči barvi, zakaj si v tem slučaju tako grešna in tako grozno nevarna.

Vztrajali pa so spremljevalci pri svojem, niso hoteli odstraniti nedolžnega rdečega papirja in maziljenec božji je odšel, ne da bi bil blagoslovlj krsto trpina, sam naprej, z zatrdilom, da bo počakal pred cerkvijo. Pogrebeli so se spogledovali, ko so ga videli bežati samega s svojim spremstvom brez sprevoda po cesti, komentirali so čudno "božjo ljubezen in vsemogočno usmiljenje" in so še pristavili, da je še le pred dobrimi tremi meseci bil sličnega pogreb, dva venca z rdečimi trakovi, pa ga je spremljal ta, ki je sedaj spremstvo odklonil; edina razlika med sedaj in prej umrlim je bila v tem, da je zadnji imel drugačno sorodstvo. Knjiga pa piše: pred Njim smo vsi enaki. Čudno...

Pa se je razvil dolg sprevod soborcev in njihovih družic ter otrok, delavska godba je svirala žalostinke, pogrebci pa so razmišljali ono znano: vera gor...

Ko je dospel sprevod do cerkve, jih je res pričakoval, opravil svoje obrede in zopet odhitel po bližnjici na pokopališče, niti na tej poti ga ni spremljal, kajti rdeči trakovi žgejo — govori pa o veliki ljubezni, ki bo objela ves svet, da bo postal člo-

vek človeku res brat in ne volk, vsi pa bomo enaki in nikjer ne bo izjem.

Izročili smo ga materi zemlji v naročje, iz katere je izšel, ne sicer sončni goriški, ker tam čudno gospodarijo tuji nad našim življenjem, ki pa so v dobrih odnosih z možmi katoliške akcije, pač pa v našo zemljo, pod čiste planine, kjer naj sniva o krščanski ljubezni, katero so mu tudi za plačilo odklanjali, in pa o rdečih trakovih in onih, ki so mu jih dali in so še v borbi...

In ko so se pogrebci vračali nazaj na svoje skromne domove, jih je z neumljivo silo oklepala rdeča barva, sodružna ali po krščansko, bratska ljubezen, da so jo občutili tudi tisti, katerih dosedaj ni objela in kateri so se ji morda na povelje tudi izogibali.

Odpočij se med nami, v borbi padli! Mi pa verujemo v zmago rdeče barve, v zmago velike bratske ljubezni. Borimo se zanj in jo vžigajmo v srcih vseh trpečih in ne odnehajmo, dokler ne zažari nov rdeč dan. ft—

Josip Suchy:

NAHOD

Po daljši odsotnosti svojega miznega predsednika Kozamurnika so nerazdružljivi prijatelji spet sedeli pri Figovcu in bilo bi jim vse pogodu, da jim ni Kozamurnikova slabost kalila razpoloženja. Ta sicer zdravi človek si je v Slatini pridobil skoroda fenomenalen nahod, ki ga je mučil na oddihu in mu sedaj še doma nagaja. Že ves teden so pri Figovcu govorili samo o Kozamurnikovem nahodu in o njegovih slabi volji, ki je izključevala domala vsako razpravo o političnih in lokalnih zadevah.

Tudi danes je Kozamurnik ves čemeran sedel za mizo. Rdeče lice mu je v barvitosti še podvojil nanaravno rdeč nos in rdeče nabrekle veke. Zdaj pa zdaj ga je napadal rahel kašelj in njegov nastop je bolnik vsekdar spremlj z globokim vzdihom ter se z obema rokama prijemal za betico.

"Mar te še vedno bode v glavi?", ga je po takim napadu sočutno vprašal Zavrtnikov Francej.

"Bosti, to ni pravi izraz", je mrmral, "to je bolj trganje, kakor bi mi lasje rasi na znotraj in bi jih kdo s silo pullil."

Zavrtnikov Francej je ob grozoti tega primerjaja kar samljivo zrl predse.

"In kako je s službo?" je nadalje Francej sočutno pobaral.

"Ni da bi govoril. To je izmeček človeštva, ki ga imam."

"In v nosu imaš še kaj zraka?"

"Oh, kaj še, že štirinajst dni nosim svoj nos čisto zastonj na licu in moram ta nekorični rilec zraven še čediti."

"Zato pa se tudi salamenski sveti", je del Goričarjev Korel in Kozamurnika prijateljsko potapljal po rami. Kozamurnik se je zdrznil in hotel vzkipeči. Vendar pa se je premagal in užaljen rekel:

"Tebi lahko, ki si zdrav ko riba. Lahko piješ, ješ in kadiš, če pa jaz cigaro kadim, mi diši kakor morska trava."

"I, vidiš", je rekel Goričar "to pride vse od tega, ker si nas same pustil. Kaj pa tudi iščeš v Slatini? Kaj nimaš tu vsega, kar ti srce poželi: imaš hribe in planine, Smarno goro in Sveto Katarino, Ilirijo in Savo, povsod, kamor greš, si doma in kar je glavno, spiš lahko v mehki postelji, dočim je v Slatini gotovo bolj hladno in vlažno. Debel človek sodi v debel zrak, ta je njegov element, da veš, in drugi pot ostani doma. Poglej nas: nihče nima nahoda, ker smo ostali vsi v svežem ljubljanskem zraku."

Gospod Kozamurnik se je skoraj uzjel, pa se vendar zadržal. "Že dvajset let nisem poleti dobil nahoda. In letos me je prijel. Zdrav sem odšel in bolan sem se vrnil. To je res."

"Veš, to je podoželski nahod", je potrdil Zavrtnikov Francej. "Tak je posebno hud. Morebiti je tega kriva mrva?"

"No, saj vendar ni žri mrve", ga je zavrnil sicer vedno molčeči Zmirčev Pepe, samo da je kaj rekel. Kozamurnik ga je pogubonosno pogledal ter zamolklo rekel:

"Dolgo časa trpiš, preden kaj zineš in še potem je največja ne-

"Miss Sovjet" iz Rusije, je bila v Madridu izvoljena ljico Evrope kot najlepše dekle. "Miss Sovjet" je na desni kom rož.

umnost. Ti norec, ti, nahod se dobi od vdihavanja sena, ne pa od žrtja mrve."

"Na, na", se je branil Zmirčev Pepe, "zato še vedno nisem norec. Mislim sem pač, da dobe in konji smrkavost očitvidno od mrve..."

"Nehaj!" ga je nadržil Kozamurnik.

"Tiho bodi, Pepe", je opominjal Zavrtnikov. "Zdaj si govoril in se spet umiri pa se pogreznj in v premišljanja. Žan, jaz bi namesto tebe rajši zdravnika vprašal, zakaj tako dolgo traja ta nahod."

"Doktorja ne maram", je odvrnil Kozamurnik. "Sem že v konzervacijskem leksiku prebral, da je nahod katar nosne sluznice, ki napade prej slabotne in skrofulozne ljudi, kakor močne in mišičaste. Na ta način sem zvedel, da sem slaboten in skrofulozen človek. Še sanjalo se mi ni, da bi imel bezgavke."

Silen krohot se je razlegnil ob tej Kozamurnikovi iznajdbi, naker mu je Goričarjev Korel naredil dolgo pridigo, češ, da ima vprav zaradi tega tako atletski nahod, ker je močan in mišičast. Takega nahoda, ki ga imajo slabotni ljudje, pa naj bi ga bilo kar sram.

Zatem je sledila dolga debata o terapiji Kozamurnikovega nahoda. Naposled je Zavrtnikov Francej predlagal novo zdravilno metodo.

"Veš kaj, je rekel, "poskusi enkrat z rastlinsko prehrano, mesa si še dosti žri. Poskusi, kaj pa je na tem."

"Ne bo slabo", je pritrdil Goričarjev Korel, "to je dobra ideja."

"Niti koščka mesa mi ne privoščite?" je vzdihoval Kozamurnik. "Preveč zahtevate. Pa če mislite zaradi mene..."

"Bravo!" je hvalil Zavrtnikov Francej. "In da vidiš kaki prijatelji smo ti, bomo kar s teboj vred vegetarično jedli. Ker trenutno še nismo nič zaužili, bi

predlagal, da posetimo vegetarično gostilnico "Prakosti" v Zidovski ulici, se spet vrnemo k Figlažek dobrega vina."

S predlogom so bili voljni. In tako jih čez vidimo vse zbrane za klenjeno mizo v gostilni "Krotkosti". Po daljši sklenili, da naroče nastojnik:

Spinača z zeleno kot oko.

Ptičje klobase s hreni.

Kolarabični filei, ob vodno krešo,

Zrezki iz trpotca s ccm,

Sartelj, polit s sokom pese,

Salatna torta,

Črna redkvice.

Dokler so to jedli, drugerega pogledal. Ko pa čali in plačali, je Goričar dal nujno znamenje hod.

Prišedši na cesto, se vil in Kozamurniku sre v oko, rekoč:

"No, kakšen okus pa "Nobeneg", je odgovoril Kozamurnik.

Goričar mu je od vsn snil roke in za njim hod.

"Kaj pa vam je?" se Kozamurnik.

"Zdrav si!" se je v Goričar, "ker imaš sedaj polnoma isti okus, kakor mo mi. Sedaj še liter pe ke in dober si."

Gospod Kozamurnik krat tako krepko kihnil, je po cesti kuža obljajal.

"Bog pomagaj, da je rekel Zmirčev Pepe, sam kaj zinil.

Alli ste že naročili Prosveta? Mladinski list svojemu lju ali sorodniku v dom? To je edini dar trajne vr ki ga za mal denar lahko te svojem v domovine.

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta (steje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naročnik Prosveta stane za vse enako, za člani ali nečlane \$6.00 za eno leto unno. Ker pa člani že plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim šteje k naročnin. Torej sedaj pri vzroku, reči, da je list predrag S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je...
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....

Izpolnite spodnji kupon, prilohite potrebno vsoto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov premeha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvu datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2637 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime..... Čl. družina #.....

Naslov..... Ustavite tednik in ga pripilajte k moji naročnini od sledočih članov družine:..... Čl. družina #.....

2)..... Čl. družina #.....

3)..... Čl. družina #.....

4)..... Čl. družina #.....

5)..... Čl. družina #.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....